

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Ocena funkcjonalna w edukacji włączającej

Elżbieta Neroj, Departament Edukacji
Włączającej

Olsztyn, 11 czerwca 2025 r.

4 kategorie definicji edukacji włączającej – 4 etapy rozwoju edukacji włączającej

(Kerstin Göransson i Claes Nilholm 2014)

- 1) **ulokowanie uczniów z niepełnosprawnościami w klasach ogólnodostępnych; istotnym elementem tych definicji jest zaakcentowanie potrzeby specjalnego wsparcia**
- 2) **zaspokajanie specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów włączanych; marginalizowany jest ich wpływ na przebieg edukacji całej klasy i rozwój pozostałych uczniów**
- 3) **perspektywa wszystkich uczniów; dostrzegane są również potrzeby uczniów pełnosprawnych; definicje lokują EW w szerszym kontekście edukacji ogólnej**
- 4) **uwydatnianie wspólnoty; włączanie jest tworzeniem społeczności, która opiera się na różnorodności oraz pielęgnowaniu równości i sprawiedliwości**

Jak rozumiemy w MEN „edukację włączającą”?

systemowe, wielowymiarowe i wielokierunkowe **podejście w procesie kształcenia i wychowania**, którego celem jest zwiększanie szans edukacyjnych **wszystkich osób uczących się**

zapewnianie **warunków do rozwijania indywidualnego** potencjału każdego dziecka jak najbliżej jego miejsca zamieszkania i wśród rówieśników, tak by w przyszłości umożliwić mu pełnię rozwoju osobistego na miarę swoich możliwości oraz pełne włączenie w życie społeczne

wyposażenie uczniów i uczennic w **kompetencje niezbędne do stworzenia w przyszłości włączającego społeczeństwa**, czyli społeczeństwa, w którym osoby - niezależnie od różnic m. in. w stanie zdrowia, sprawności, pochodzeniu, wyznaniu są - pełnoprawnymi członkami społeczności, a ich różnorodność postrzegana jest jako cenny zasób rozwoju społecznego i cywilizacyjnego

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Edukacja włączająca = wspieranie sukcesu szkolnego każdego dziecka

- zapewnianie warunków do optymalnego rozwoju i uczenia się dzieci i młodzieży z różnymi potrzebami (profilaktyka trudności w uczeniu się)
- podnoszenie efektywności udzielanego wsparcia (interwencja i kompensacja)

Obszary działań na rzecz sukcesu szkolnego każdego ucznia

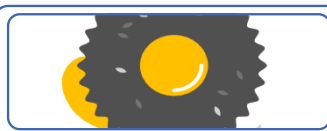
Podejście obejmujące całą szkołę i system

Efektywna identyfikacja i realizacja potrzeb

Budowanie potencjału zawodowego kadr

Alokacja zasobów – mechanizmy finansowania

Podstawa programowa i praktyka pedagogiczna

Zbieranie danych i monitoring

Obszary działań na rzecz sukcesu szkolnego każdego ucznia

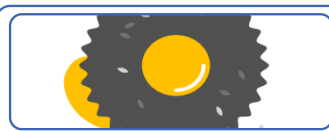
Podejście obejmujące całą szkołę i system

Efektywna identyfikacja i realizacja potrzeb

Budowanie potencjału zawodowego kadr

Alokacja zasobów – mechanizmy finansowania

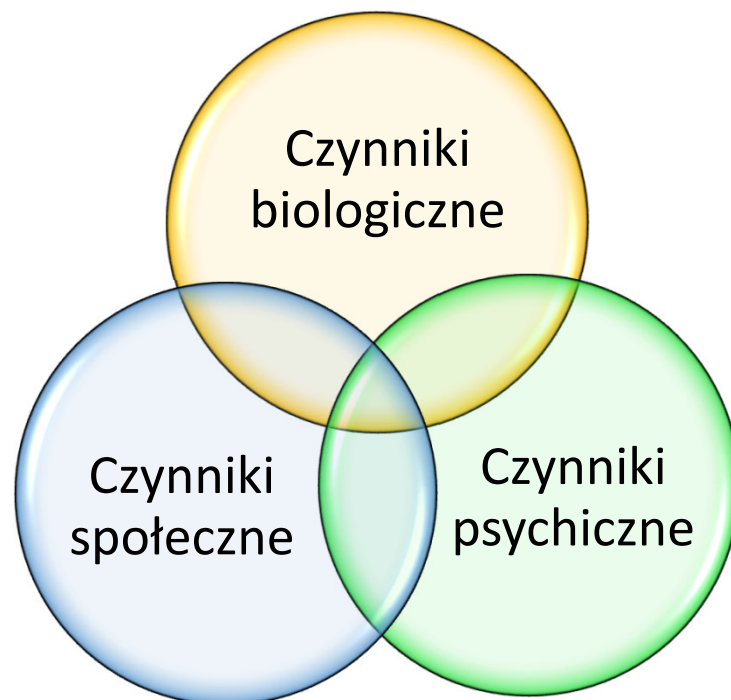
Podstawa programowa i praktyka pedagogiczna

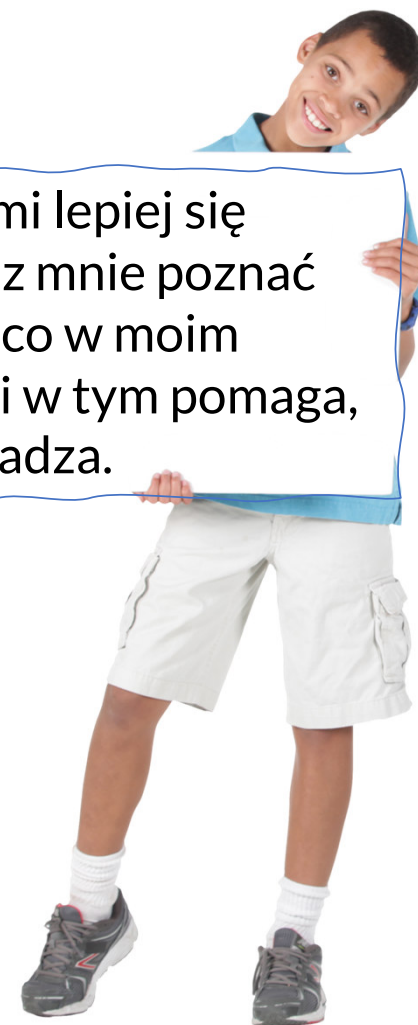
Zbieranie danych i monitoring

Model biopsychospołeczny

Funkcjonowanie
człowieka
jest wynikiem
jego interakcji
ze środowiskiem

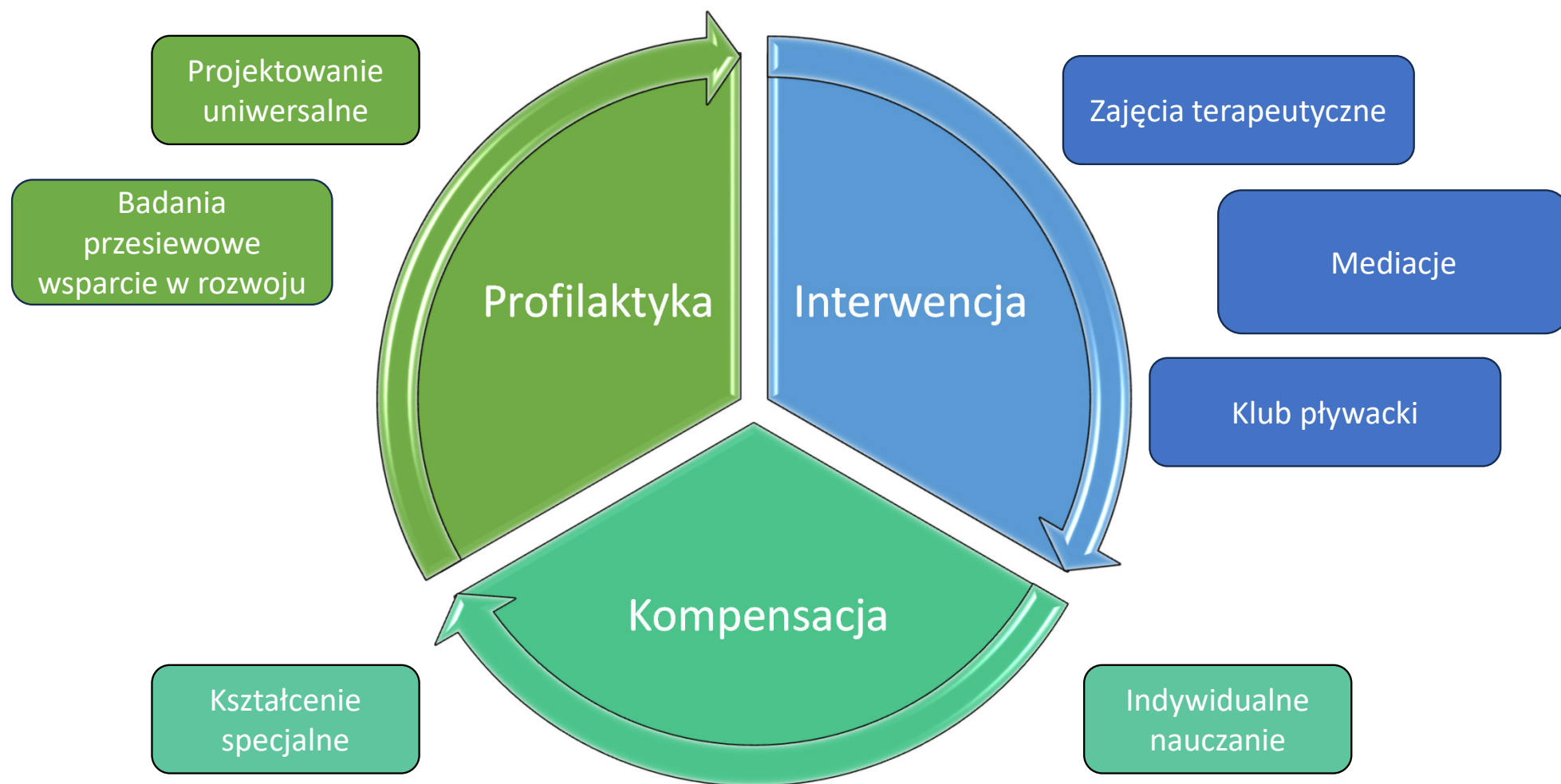

Aby pomóc mi lepiej się
uczyć, musisz mnie poznać
i zrozumieć, co w moim
otoczeniu mi w tym pomaga,
a co przeszkadza.

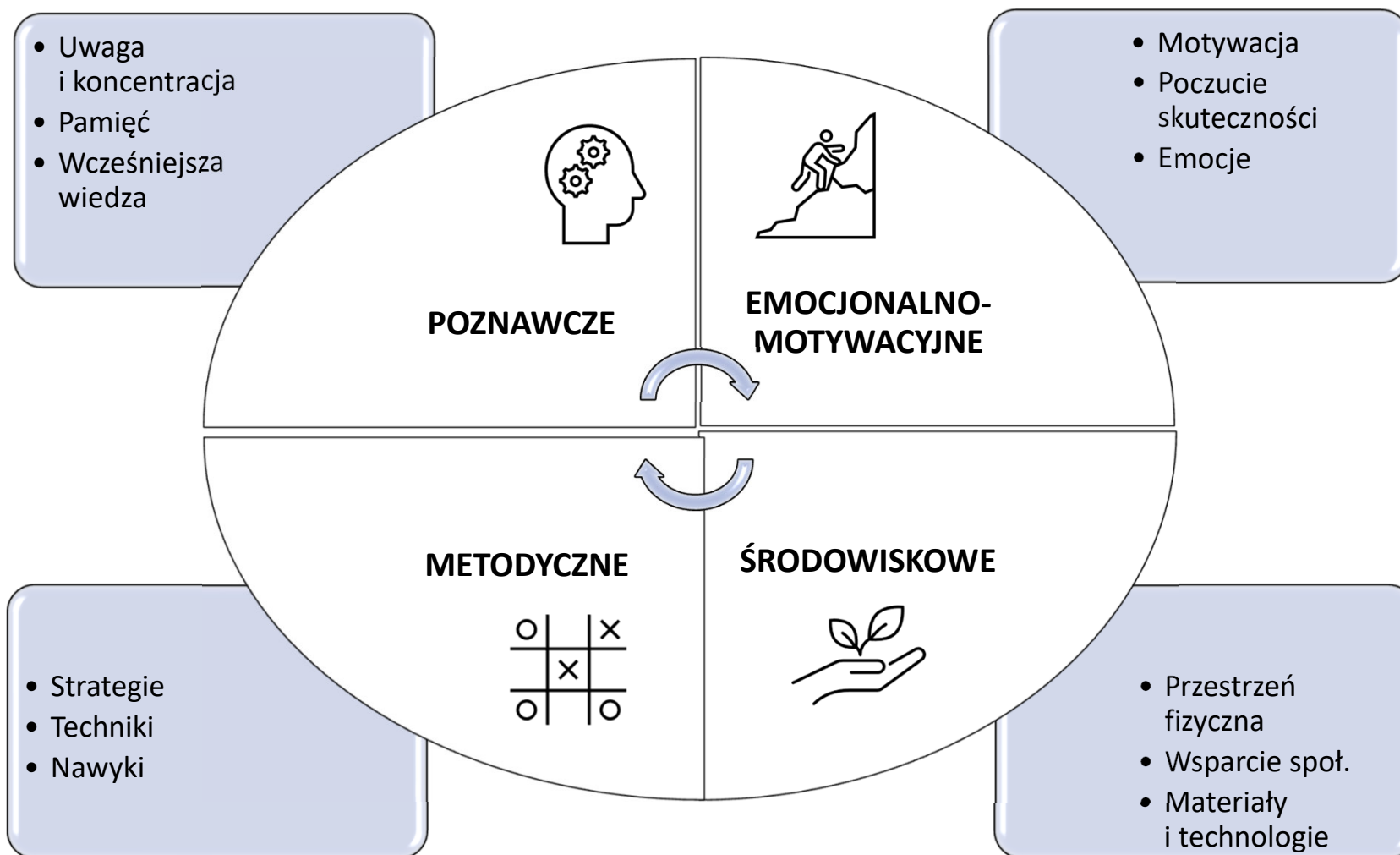

Wsparcie w procesie uczenia się (PIK)

Uwarunkowania uczenia się

Ocena funkcjonalna = wspieranie indywidualnego rozwoju i uczenia się dziecka

Ocena funkcjonalna w obecnych przepisach

Podstawa programowa

- Indywidualizacja, program nauczania uwzględnia potrzeby uczniów
- Dostosowanie wymagań edukacyjnych, ocenianie

Program wychowawczo-profilaktyczny

- Diagnoza czynników chroniących i czynników ryzyka
- Współpraca w opracowaniu i realizacji programu

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna

- Rozpoznawanie potrzeb ucznia i barier w środowisku
- Pomoc w bieżącej pracy, realizacja zajęcia pomocy pp
- Współpraca

Kształcenie specjalne

- WOPFU
- IPET

Nowe rozwiązania

- Wdrożenie rozwiązań w zakresie oceny funkcjonalnej
- Zintegrowany model WWR
- Wzmocnienie przedszkoli i szkół w realizacji wsparcia
- Przemodelowanie roli i zadań wsparcia specjalistycznego (poradnie, nowy podmiot: SCWEW)
- Przygotowanie kadr, baza metodyczna, narzędzia
- Cyfryzacja
- Współpraca wewnątrz systemu i z innymi sektorami

Ocena funkcjonalna – realizacja

	Kto?	• Rodzice, opiekunowie • Przedszkole, szkoła, poradnia • Inne sektory
	Co robi?	• Zbieranie i analiza informacji • Aranżowanie sytuacji dla uczenia się i rozwoju
	Po co?	• Zrozumienie sytuacji dziecka • Efektywne nauczanie i wspieranie sukcesu szkolnego
	Jak?	• System inform. i narzędzia: SRMD, KSzoF, KAPP, OKC • Ścieżki wsparcia - poradniki • Współpraca

3 POZIOM WSPARCIA:

INSTRUMENTY URUCHAMIANE
Z POZIOMU PORADNI, KOMPENSACJA

2 POZIOM WSPARCIA:

INSTRUMENTY URUCHAMIANE
Z POZIOMU SZKOŁY, INTERWENCJA

1 POZIOM WSPARCIA: WSPARCIE W BIEŻĄCEJ
PRACY, PROFILAKTYKA/INTERWENCJA

POZIOM 0: PROJEKTOWANIE
UNIWERSALNE, MONITOROWANIE
ROZWOJU I UCZENIA SIĘ
PROFILAKTYKA

Osoba dorosła
(świadczanie
wspierające)

Osoba ucząca się
(szkoła)

Dziecko (WWR)

Ocena funkcjonalna – realizatorzy

Przedszkole szkoła

Monitorowanie
rozwoju, ocena
aktywności
i uczestnictwa

Koordinator
pomocy p-p

Konsultacje
zespołowe

Inicjowanie
wsparcia na
poziomie 1 i 2

Publiczna poradnia

Ocena funkcji

Specjalista
wiodący

Inicjowanie
wsparcia na
poziomie 3

Współpraca
międzysekt.

Zintegrowany model WWR

1

Monitorowanie rozwoju

działania rodziców, opiekunów i nauczycieli (SRMD)
upowszechnienie badań przesiewowych
informacja o lokalnie dostępnej ofercie wsparcia

2

3 poziomy WWR

ujęcie dotychczasowych działań w zakresie wspierania rozwoju dzieci w wieku do lat 7
rozwój oferty WWR w społecznościach lokalnych

3

Jeden plan/program

skorelowanie działań poszczególnych podmiotów udzielających wsparcia

4

Synergia działań

realizacja podstawy programowej wychowania przedszkolnego
dodatkowe wsparcie instytucji specjalistycznych
współpraca międzysektorowa

5

Dobry start

wsparcie:

- dziecka i rodziny w rozpoczęciu wychowania przedszkolnego, a potem nauki w szkole
- przedszkola/szkoły w przygotowaniu się do przyjęcia dziecka

Zadania szkoły – obecnie i docelowo

Obecnie	Docelowo
Rozpoznawanie potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów	Współpraca nauczycieli ze szkolnymi specjalistami w ramach szkolnej oceny funkcjonalnej (poziom I i II), z wykorzystaniem narzędzi (np. SRMD, KSzoF) i funkcjonalności systemu teleinformatycznego.
Indywidualizacja pracy z każdym uczniem, udzielanie pomocy w bieżącej pracy, dostosowanie wymagań	Indywidualizacja w większym stopniu uwzględniona w programie nauczania i scenariuszu lekcji (projektowanie uniwersalne), ograniczenie ilości dodatkowych dostosowań. Wsparcie SCWEW.
Udzielanie pomocy p-p	Większa decyzyjność szkoły w zakresie uruchomienia pomocy. Jasno określone cele pomocy. Synergia działań (poradnia). Wykorzystanie bazy praktyk o potwierdzonej skuteczności. Wsparcie SCWEW.
Przeprowadzanie WOPFU i opracowywanie IPET	Współpraca nauczycieli ze szkolnymi specjalistami w ramach szkolnej oceny funkcjonalnej. Przejrzysty plan działań przypisanych do obszarów funkcjonowania ucznia wymagających wsparcia. Wsparcie SCWEW. Synergia działań (poradnia, inne sektory).

Obecnie	Docelowo
Diagnozowanie	ocena funkcjonalna
Opiniowanie, orzekanie	ocena funkcjonalna: poziom III
Bezpośrednia pomoc	• ocena funkcjonalna: specjalistyczna pomoc poradni jako uzupełnienie innych działań wspierających ucznia • informacja o możliwości uzyskania wsparcia, synergia działań, koordynacja
Profilaktyka, wspieranie wychowawczej i społecznej funkcji szkoły, wspomaganie kompleksowe	• współpraca z koordynatorami pomocy pp w przedszkolu/szkole/placówce (w tym skринning), pomoc w rozwiązywaniu trudnych problemów • współpraca ze SCWEW • współpraca z wizytatorami KO

Wydawanie orzeczeń i opinii

Doprecyzowanie
dołączanej do wniosku
dokumentacji

Uproszczenie wzorów
orzeczeń i opinii

Wprowadzenie
obowiązku
przekazywania
orzeczeń do
przedszkoli i szkół

Standardy
diagnostyczne oparte
na założeniach oceny
funkcjonalnej

Wydawanie przez wszystkie poradnie
orzeczeń dla dzieci i uczniów
z niepełnosprawnością wzroku, słuchu
oraz z autyzmem, w tym zespołem
Aspergera

Zasady działania publicznych poradni

Określenie zawartości
wniosku o wsparcie
poradni

Określenie standardów
diagnostycznych

Wprowadzenie roli
specjalisty wiodącego

Wydawanie przez
poradnie jedynie opinii
w sprawach
określonych
przepisami prawa

Koordinacja wsparcia

Organizacja i udzielanie pomocy p-p

Umocowanie
poziomów
wsparcia uczniów

Dookreślenie
celów udzielania
pomocy p-p

Umocowanie zadań
koordynatora pomocy
p-p w przedszkolu
i szkole

Dookreślenie
obszarów
i sposobu oceny
funkcjonowania
ucznia

Badania
przesiewowe

Wyodrębnienie zadań
psychologa

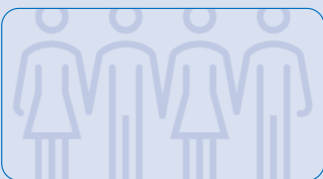
Weryfikacja zadań
pedagoga
specjalnego

Dookreślenie na czym polega pomoc
w trakcie bieżącej pracy z dzieckiem
oraz w ramach zintegrowanych działań
nauczycieli i specjalistów

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Budowa skoordynowanego systemu pomocy specjalistycznej opartego na SCWEW

Najważniejsze zadania Centrum

- wsparcie i doradztwo metodyczne dla nauczycieli oraz pozostałej kadry przedszkoli i szkół ogólnodostępnych w zakresie wspierania uczenia się i rozwoju dzieci i młodzieży z różnymi potrzebami
- zapewnienie dostępu do sprzętu i wyposażenia specjalistycznego poprzez wypożyczanie sprzętu
- działalność informacyjna i edukacyjna

Koordynacja pracy i rozwój oferty Centrów

rola Centrum Koordynującego utworzonego w ORE

prowadzenie długofalowej polityki w zakresie badania dostępności i jakości oddziaływań prowadzonych przez SCWEW z całej Polski

Ogłoszony II nabór wniosków: od 27 maja 2025 r. **do 27 czerwca 2025 r.**, do godz. 14.00.

Wartość grantu: 718 851,00 zł

Okres realizacji przedsięwzięcia grantowego: 15 miesięcy.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

IBE-PIB: Wspieranie dostępności edukacji

- Zadanie 1.** Rozwijanie zasobów systemowych wspierających dostępność procesu kształcenia
- Zadanie 2.** Rozwijanie narzędzi diagnostycznych do oceny funkcjonalnej
- Zadanie 3.** Rozwijanie zasobów metodycznych zgodnych z ideą dostępności
- Zadanie 4.** Wsparcie szkoleniowe i doradcze dla kadr systemu oświaty
- Zadanie 5.** Wzmacnianie więziotwórczej roli szkoły
- Okres realizacji:** 2023 - 2029

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Wspieranie dostępności edukacji dla dzieci i młodzieży (WDE) - wybrane działania 2025

- poradnik metodyczny dla nauczycieli i nauczycielek wspierający pracę z uczniami i uczennicami z ADHD
- poradniki szczegółowe dot. zastosowania metodyki UDL i RU (dla każdego etapu edukacyjnego)
- materiały metodyczne dot. dobrostanu szkolnego (dla każdego etapu edukacyjnego)
- zakończenie prac nad skatalogowaniem materiałów edukacyjnych dostępnych na ZPE
- wsparcie szkoleniowo-doradcze dla kadr systemu oświaty (ok. 6 000 osób):
  - seminaria z oceniania dla rozwoju (kontynuacja)*
  - szkolenia z UDL i RU*
  - szkolenia z oceny funkcjonalnej (kontynuacja oraz nowa grupa odbiorców: nauczyciele)*

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Projekt NPZ: Wsparcie rówieśnicze

*Działaj!
Rozmawiaj*

Cele:

budowanie pozytywnego klimatu szkoły
wspieranie dobrostanu psychicznego uczniów
aktywizowanie środowiska lokalnego

Rezultaty:

podniesienie jakości działań profilaktycznych
wspieranie uczniów w kryzysie psychicznym
wypracowane mechanizmy zapewniające trwałą
charakter wdrożonych oddziaływań

Realizator: Fundacja Instytut Edukacji Pozytywnej

Okres realizacji: 2023-2025, przez jeden rok w każdej
szkole, która przystąpi do programu

Miejsce realizacji: teren całego kraju

Liczba szkół w programie: 55 szkół, co najmniej 2
w każdym województwie

W każdej szkole:

10-15 liderów wsparcia rówieśniczego
2 -3 koordynatorów - nauczycieli opiekunów liderów
wsparcia rówieśniczego.

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Skrining rozwoju małego dziecka (SRMD)

Akademia
Pedagogiki
Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej
rok założenia 1922

Realizacja projektu wdrożeniowo-naukowego
(II połowa 2025 r.)

Przygotowanie kadr do monitorowania rozwoju dziecka w wieku 3-6 lat na podstawie obserwacji funkcjonalnej podczas codziennych aktywności w przedszkolu z wykorzystaniem narzędzia Skrining Rozwoju Małego Dziecka (SRMD)

SRMD może być wykorzystana przez:

- nauczycieli wychowania przedszkolnego do monitorowania postępów w realizacji podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz planowania i realizacji działań wspierających rozwój dziecka,
- rodziców i opiekunów dzieci, w tym pracujących w instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Przygotowanie systemu informatycznego wspierającego poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne

Projekt realizowany przez Centrum Informatyczne Edukacji w partnerstwie w MEN i we współpracy z poradniami.

Celem projektu jest stworzenie systemu teleinformatycznego wspierającego funkcjonowanie systemu pomocy i poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego. Pozwoli on na zwiększenie stopnia wykorzystywania rozwiązań IT w tym systemie.

W systemie zostanie zapewniony dostęp do narzędzi opracowanych w projektach POWER, FERS i sfinansowanych z budżetu MEN.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Zadanie 5.4. Priorytet V – „Tranzycja na rynek pracy” – w ramach Programu rządowego „Za życiem” (2022 – 2026)

Wsparcie nauczycieli, doradców zawodowych i innych specjalistów z otoczenia uczniów ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi w przygotowaniu dzieci i młodzieży do ich przyszłej tranzycji na rynek pracy.

Działania: szkolenia – publikacje - pilotaż

- budowanie pozytywnych postaw dotyczących aktywności zawodowej
- kształtowanie umiejętności potrzebnych na rynku pracy (model kompetencji)
- planowanie lekcji w oparciu o nowoczesne metody pracy
- stosowanie metody projektu
- wdrożenie efektywnego doradztwa zawodowego
- włączanie rodziców
- współpraca z pracodawcami.

MODEL KOMPETENCJI I UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW DLA TRANZYJCJI NA RYNEK PRACY

KARIERA BEZ BARIER

FINANSOWANIE W RAMACH ZAPANIA ZŁECONEGO,
Z DOTACJI MINISTERSTWA EDUKACJI NARODOWEJ.

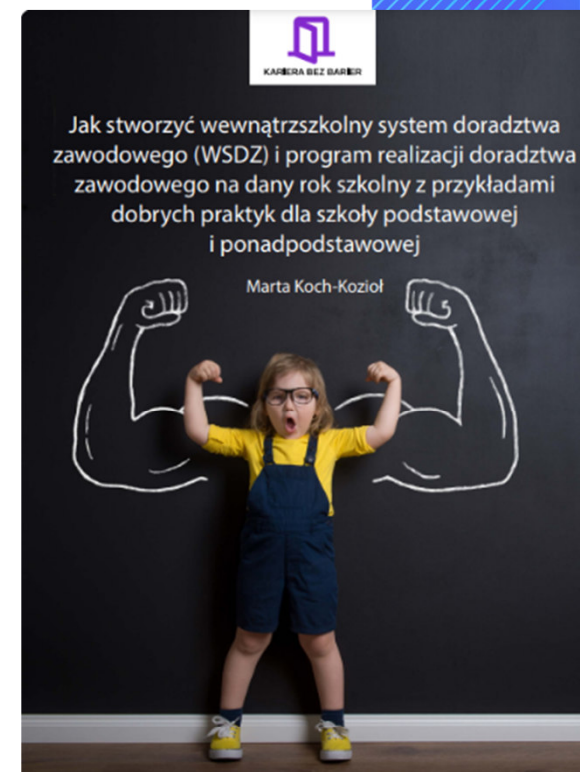
Rzeczpospolita
Polska

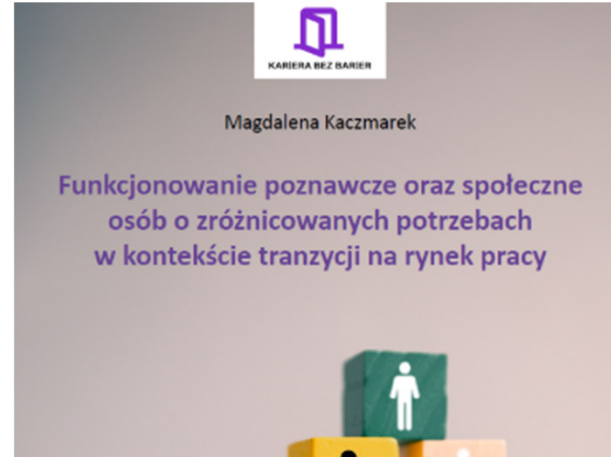

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Szkoła dostępna dla wszystkich (ASA)

CEL:

podnoszenie kompetencji nauczycieli specjalistów w zakresie udzielania adekwatnego do potrzeb wsparcia dzieciom i uczniom z uwzględnieniem zróżnicowania ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych

Co jest głównym działaniem w projekcie?

Szkolenia nauczycieli specjalistów
w zakresie 5 obszarów:

Uczenie się w działaniu

Gdzie realizowany jest projekt?

**2200 NAUCZYCIELI
SPECJALISTÓW**

**463 SZKOŁY:
18 PDN**

EFEKT:

- Ponad 2000 nauczycieli specjalistów przygotowanych do roli „Doradcy ds. Dostępności Uczenia się (DDU) - liderów, inicjatorów i koordynatorów działań na rzecz zwiększania dostępności w swojej szkole lub przedszkolu.
- Testowanie modelu pracy nauczycieli specjalistów opartej na ścisłej współpracy z nauczycielami przedmiotów
- Ponad 11 tys. nauczycieli przedmiotów objętych wsparciem kompetencyjnym ze strony przeszkolonych specjalistów
- Ponad 30 tys. uczniów objętych wsparciem edukacyjno-specjalistycznym ze strony przeszkolonych specjalistów oraz zaangażowanych nauczycieli
- Katalog dobrych praktyk – interwencji – opartych na dowodach naukowych.

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Bezpłatne studia podyplomowe

I edycja:
1083
absolwentów

II edycja:
1520
absolwentów

III edycja studiów podyplomowych (2024-2025/2026)

25 umów na realizację studiów
podyplomowych na 3 kierunkach:

**Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka
i wsparcie rodziny**

Pedagog specjalny w edukacji włączającej

**Psychologia edukacyjna z przygotowaniem
pedagogicznym**

UNIwersYTET
WARSZAWSKI

Uniwersytet
Gdański

UNIwersYTET JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Akademia
Pedagogiki
Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej
rok założenia 1922

UMCS
UNIwersYTET MARIi CURIE-SKŁODOWSKIEJ

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

UNIwersYTET
WARMIŃSKO-MAZURSKI
W OLSZTYNIE

Uniwersytet
Jana Kochanowskiego
w Kielcach

Uniwersytet
Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

Uniwersytet Rzeszowski

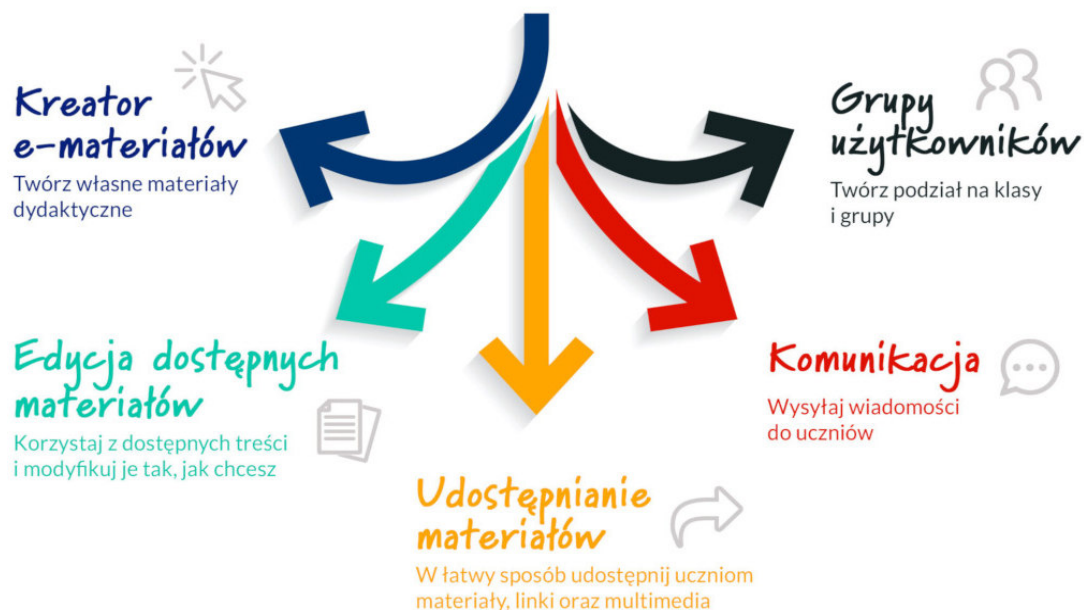
UNIwersYTET
O P O L S K I

UNIwersYTET
ZIELONOGÓRSKI

Podstawowe funkcjonalności Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej

Ministerstwo Edukacji
Narodowej zleca
opracowywanie
i udostępnia materiały, które
pomagają nauczycielom
realizować zajęcia w sposób
włączający

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Prezydencja Polski w UE

*Konkluzje Rady UE z 12 maja 2025 r. w sprawie włączających,
zorientowanych na ucznia praktyk we wczesnej edukacji i opiece nad
dziećmi oraz w szkolnym kształceniu*

- 1) Realizacja podstawowych praw
- 2) Wspieranie włączających i demokratycznych społeczeństw
- 3) Profilaktyka problemów społecznych
- 4) Podejście systemowe
- 5) Jakość oparta na dowodach
- 6) Kadra edukacyjna
- 7) Praktyki skoncentrowane na uczniu
- 8) Technologie wspomagające
- 9) Uczniowie i ich rodziny
- 10) Współpraca
- 11) Edukacja pozaformalna

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Departament Edukacji Włączającej
e-mail: sekretariat.dew@men.gov.pl